

EPIFANIA DEL SENYOR – A

MÀGICS: L'historiador Herodot (480 a.C.) fa descendir els màgics d'una tribu meda, esdevinguda una casta sacerdotal entre els Perses. Es creia que eren endeviners, curadors i astròlegs. Sota la influència del salm 71, la tradició hi reconeixrà uns reis, en nombre de tres, a causa dels tres regals que en aporta Mateu: or, encens i mirra. Al segle VI, se'ls batejà amb els noms de Gaspar, Melquior i Baltasar. Malgrat la mala reputació dels astròlegs a la Bíblia, l'evangeli de Mateu els atribueix un paper positiu (Mt 2, 1-12). Però també ens fa comprendre que l'astrologia té necessitat de les Escripures per a reconèixer el Messies. Quan l'Estrella desapareix, les Escripures prenen el relleu. Prosternant-se al davant de Jesús els Màgics confessen la superioritat de Jesús sobre totes les ciències ocultes! Es pot veure en aquest relat una anticipació del que succeirà més tard en la vida pública de Jesús i en el temps de l'Església: l'acolliment de la Bona Nova pels pagans i el refús del poble jueu en la seva gran majoria (cf. A. Marcedour, en *Les mots de la Bible*, p. 76).

1. EN COMPANYIA DE L'EVANGELISTA MATEU...

Aquest temps de Nadal és el temps de la MANIFESTACIÓ (en grec Epifania) DEL SENYOR.

- A Nadal, em celebrat la seva manifestació als pobres en la persona dels pastors dels contorns de Betlem (evangeli de la nit, pres de S. Lluc).
- Avui, festa de l'Epifania, celebreama a m¹º la seva manifestació als pagans, en la persona dels Màgics vinguts d'Orient (Mt 2, 1-12).
- Diumenge qui ve, festa del Baptisme de Jesús en les aigües del Jordà, celebrarem la seva manifestació com a Messies reial i com a Servent sofrent.

2. .A L'ENCONTRE DE L'EMMANUEL:

Unes lectures que ens posen en marxa, amb els Màgics, vers Jesús, Rei- Messies i Llum de les nacions.

+ Tots, un dia, es posaran en marxa vers la llum d'una Jerusalem renovellada, anunciava el profeta; no solament els jueus dispersats entre els pagans (els teus fills venen de lluny), sinó els mateixos pagans, fins a "més enllà de les mars, portant les seves ofrenes i proclamant les lloances del Senyor (primera lectura).

+ L'anunci es fa realitat. La promesa s'acompleix. Però sota el signe de la humilitat i de la contradicció.

La marxa dels pobles se inicia finalment en la persona dels Màgics vinguts d'Orient per a prosternar-se davant del Rei – Messies. Ells s'han posat en camí, seguint la “seva estrella”, en una recerca apassionada del Salvador de tots els homes, i, havent-lo trobat, s'ompliren d'una gran alegria. Però, contràriament, el poble de la promesa, que a sabut obrir les Escriptures per a respondre la pregunta d'aquells pagans, es comprometé, en la persona dels seus responsables, en un procés de refús, compartint la inquietud d'Herodes i de tot Jerusalem amb ell.

Nosaltres hi descobrim, com en germen, tot el destí de Jesús i el de la comunitat dels seus deixebles (Evangeli)

+ I nosaltres mateixos, avui, en aquest temps de l'Església, som convidats a posar-nos o a

tornar-nos a posar en camí i meravellar-nos del “misteri” que ens a estat revelat: *que des d'ara, per l'evangeli, tots els pobles, en Jesucrist, tenen part en la mateixa herència, formen un mateix cos i comparteixen la mateixa promesa.*

LA TAULA DE LA PARAULA

Ens trobam ver el 520 abans de Crist. El retorn dels exiliats no s'ha atès a les expectatives: Jerusalem no ha retrobat l'esplendor passat, i el poble d'Israel a perdut el seu lloc en el con cert de les nacions.

És precisament en aquest temps de crisi, que ressona una veu profètica, perllongant el missatge d'Isaïes. Fa dirigir les mirades vers UNA NOVA JERUSALEM.

- Sens dubte avui, Jerusalem, en altre temps ciutat prestigiosa, s'ha tornat una ciutat obscura. Però, en el futur, serà com una CIUTAT – LLUM, posada a dalt de la muntanya, tota resplendent de la glòria del Senyor que s'alçarà sobre d'ella.
- Sens dubte avui, Jerusalem, en altre temps capital d'un regne, és reduïda a ser cap d'un cantó de l'immens imperi persa. Però en el futur i serà el CENTRE DEL MÓN i com el SÍMBOL DE LA UNITAT.

+ no solament els jueus dispersats “*es reuneixen... arriben... venen de lluny...*”

+ sinó els pagans *vindran portant or i encens i cantant la grandesa del Senyor.*

En el seu episodi dels Màgics, venint d'Orient es prosternen davant de l'infant i li ofereixen *l'or, l'encens i la mirra*, l'evangelista ha volgut mostrar que la vinguda de Jesús en la nostra carn ha inaugurat – tot i que per camins inesperats i sota el signe de la contradicció- l'acompliment dels anuncis profètics . Pel que fa a l'autor de l'Apocalipsi , en desvetlla la realització definitiva

en la Nova Jerusalem: **22** *De temple no n'hi vaig veure, perquè el seu temple és el Senyor, Déu de l'univers, junt amb l'Anyell.* **23** *La ciutat no necessita que la il·luminin el sol o la lluna, perquè la glòria de Déu l'omple de claror, i l'Anyell és el gresol que la il·lumina.* **24** *Les nacions caminaran a la seva llum, i els reis de la terra li portaran les seves riqueses.*

PROCLAMAR AQUESTA PARAULA

D'una gran bellesa, aquest text s'ha de preparar amb una gran cura. Alguns punts d'atenció entre d'altres, el lector ha de tenir cura:

Prendre sosteniment sobre els IMPERATIUS, que abunden: *Alça't... resplendeix... Mira... aixeca els ulls, mira entorn teu...*

Remarcar els VERBS DE MOVIMENTS, que dinamitzen tot el text:

Els pobles s'acosten a la teva llum,

els reis busquen la claror de la teva albada.

Alça els ulls i mira al teu entorn: tots aquests s'apleguen per venir cap a tu;

porten de lluny els teus fills, duen als braços les teves filles.

Tota radiant i meravellada veuràs amb el cor eixamplat com

aboquen damunt teu els tresors del mar, i porten a casa teva la riquesa de les nacions. Et cobriran onades de camells, dromedaris de Madian i d'Efà; tots vénen de Sabà portant or i encens i cantant la grandesa del Senyor.

- Remarcar les ANTÍTESIS, a través de les quals s'expressa el canvi de situació:
- Fosca / claror
- Tenebres/ llum

EL SALM 71

El salm 71 fa admirablement de ressò a aquesta primera lectura ja que celebra el Rei – Messies que em reconegut en Jesucrist i ens convida a entrar, seguint els Màgics, en l'immens seguici de tots els qui s'han posat en marxa vers la seva llum.

SEGONA LECTURA

APROFUNDIR AQUEST TEXT

Pau, ... presoner per causa de Jesucrist (v. 1), confia als efesis el seu meravellament davant de la gràcia que Déu li ha donat: ell ha rebut "revelació" del "misteri" de que ha estat encarregat d'anunciar als pagans.

Quin és aquest misteri? És el projecte universal de Déu d'abatre el mur que separava els homes, de reconciliar-los amb ell i entre ells, de fer-los participar en la seva vida. Ignorat pels homes de generacions passades, ha estat "manifestat" en Jesucrist, el seu Fill. A partir d'ara, jueus o pagans, tots ho explica ell creant paraules noves, amb verbs en "amb", són cridats a "ser hereus amb", a "fer cos amb", a participar amb": aquest misteri, *el secret és aquest: que des d'ara, per l'evangeli, tots els pobles, en Jesucrist, tenen part en la mateixa herència, formen un mateix cos i comparteixen la mateixa promesa*, ha traduït el leccionari.

PROCLAMAR AQUESTA PARAULA

En la seva preparació, a fi de posar-ho de relleu en la seva proclamació, el LECTOR sabrà distingir:

- **L'ADREÇA de Pau als seus destinataris: Germans...**
- **La CAUSA DEL SEU MERAVELLAMENT:**
  - *segurament heu sentit dir que Déu m'ha confiat la missió de comunicar-vos la seva gràcia:*
  - *per una revelació he conegut el misteri secret,*
  - *la NATURALESA D'AQUEST MISTERI del que Pau n'ha rebut la revelació:*
  - *que els homes no havien conegut en les generacions passades tal com ara Déu l'ha revelat per l'Esperit als sants apòstols de Crist i als profetes.*
  - *El secret (misteri) és aquest: que des d'ara, per l'evangeli, tots els pobles, en Jesucrist, tenen part en la mateixa herència, formen un mateix cos i comparteixen la mateixa promesa.*

NOTES DE COMENTARI A L'EVANGELI

- **Resum de l'Evangeli, un relat on s'anuncia ja...**

A diferència de Lluc, Mateu no té relat del naixement. Contràriament, és l'únic en narrar la vinguda dels Màgics perquè ells representen, des del principi del seu Evangeli, aquestes contrades llunyanes vers les quals, en el moment del seu comiat a Galilea, el Ressuscitat enviarà els seus deixebles: *9 Anau, doncs, a tots els pobles i feu-los deixebles meus, batejant-los en el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant 20 i ensenyant-los a guardar tot allò que us he manat. Jo sóc amb vosaltres dia rere dia fins a la fi del món.* (Mt 28, 19).

Aquest Evangeli dels Màgics, molt popular, és de fet, mes enllà de la seva aparença naïf, sàviament construït, amb un art afinat del llenguatge simbòlic està empedrat d'al·lusions de l'Antic Testament, que ell aconsegueix: remuntant a la llum de la Resurrecció, fins als orígens de

Jesús, l'autor evangèlic ens hi fa descobrir com en germen tot el que desplegarà ulteriorment en la seva vida i en la seva Pasqua.

Adverteix A. Marcedour: *L'home bíblic no té la mateixa requesta d'exactitud històrica que nosaltres, que esteim marcats per l'esperit positivista. Cal també recordar que tot relat d'infància és fet a partir d'elements posteriors, inserits després. El fenomen de relectura del passat a la llum del present, la importància de les Escriptures com a "profecies", la resplendor de la Pasqua desvelant la identitat veritable de Jesús: tot açò permet comprendre que els relats de la infància són reescrits i que l'exactitud històrica no és la primera preocupació dels escriptors (dossiers de la Bible nº 44, p. 5).*

... el refús de Jesús pels seus i el seu reconeixement pels pagans:

- El lector i pot discernir immediatament DUES PARTS:

1. La primera té per marc JERUSALEM lloc de la REIALSA D'HERODES

+ Els Màgics (pot ser astròlegs babilonis que volen llegir els astres) han agafat la ruta de Jerusalem, cor del món Jueu, per retre homenatge als *rei dels jueus* el naixement del qual ha estat anunciat per *una estrella* (v. 1 i 2).

+ Però per trobar aquell que ells cerquen: *«¿On és el rei dels jueus que acaba de néixer?»,* la seva estrella no els basta; necessiten el poble jueu i les seves Escriptures.

+ Convocats per Herodes que *preguntava on havia de néixer el Messies*, les més altes autoritats religioses (*els grans sacerdots amb els lletrats del poble*) responen immediatament citant Miquees 5, 11, a les que hi afegeixen un element de 2 Samuel 5, 2: *Bet-Lèhem, terra de Judà, no ets de cap manera la més petita entre les famílies de Judà, perquè de tu sortirà un príncep que pasturarà Israel, el meu poble»*. Però sense reconèixer l'aparició d'aquest Messies en l'infant nat a Betlem. *És açò – constata J. Rademakers – una lectura encara no arribada al seu acompliment. (Au fil de l'évangile selon saint Mattieu, p. 39).*

2. La segona part es situa a BETLEM on JESÚS REI espera els Màgics.

+ reorientats per les Escriptures els Màgics retroben l'estrella que, aquesta vegada, els condueix fins el Messies, a Betlem (v. 9 i 10).

+ Ells troben Jesús i, prosternant-se davant d'ell, li fan l'homenatge dels dons més preciosos del seu país: *or, encens i mirra* (v. 11).

+ Herodes alimenta projectes homicides, però ells s'escapen gràcies a una intervenció divina: *Després, advertits en un somni que no anessin pas a veure Herodes, se'n tornaren al seu país per un altre camí.*(v. 12), una nova manera de viure.

- Una anàlisi més fina permet veure que UNA TRIPLE OPOSICIÓ- que anuncia la Passió- constitueix la trama del relat.

1. JERUSALEM, capital política i religiosa, que refusa acollir aquell qui ve a realitzar les promeses, és oposada a BETLEM on ha nat el fill de David anunciat pels profetes.

2. Els CAPS RELIGIOSOS d'Israel (els caps dels sacerdots i escribes que constitueixen el Sanedrí, instància representativa del judaisme), aquests que creuen conèixer les Escriptures però són incapaços de posar-se en camí i de sortir de Jerusalem, són oposats als MÀGICS pagans que cerquen, es mouen, i finalment troben. A *inquietud* dels primers

s'oposa la *gran alegria* dels segons; *Una sola altra vegada* –observa Cl. Tassin- Mateu parlarà d'una gran alegria, quan les dones saben per l'Àngel la resurrecció de Jesús. *Commentaires bibliques. Année A.*).

3. HERODES, al qual l'autor dóna el títol de “rei” i que tem pel seu trono, és oposat a l'infant de Betlem que és el vertader rei.

+ En ell troba el seu acompliment la profecia d'Isaïes 60 (primera lectura) anunciant el dia en que innumbrables pagans pujaran a Jerusalem per aportar-hi com ofrena les seves riqueses.

+ En ell troba el seu acompliment la profecia de Miquees 5, 1, amalgamada amb 2 Sam 5, 2, referent a Betlem com a lloc de naixement del Messies: “*Bet-Lèhem, terra de Judà, no ets de cap manera la més petita entre les famílies de Judà, perquè de tu sortirà un príncep que pasturarà Israel, el meu poble*”».

+ En ell troba el seu acompliment la profecia de Balaam, el pagà, en Nombres 24, anunciant que un dia s'aixecarà l'estrella de Jacob.

- *El relat , constata F. Brossier, és doncs del tot construït sobre oposicions: Jerusalem, capital reial, s'oposa a Betlem, humil població, però lloc d'on ha sortit David; els qui saben gràcies a les Escriptures, però no les tenen en compte, són oposats als màgics estrangers que cerquen, es mouen i troben: Herodes s'ha emparat del títol reial, però és l'Infant de Betlem que és el vertader rei; l'astre acompanya els màgics, però desapareix mentre són a Jerusalem. Situat en el conjunt de l'Evangeli de Mateu, el sentit d'aquest passatge apareix clar: els qui devien acollir el Messies enviat per Déu no el reconeixen, el seu saber és estèril; són els pagans qui arriben a reconèixer-lo i adorar-lo. El refús per la major part d'Israel i l'acolliment dels pagans, tema que serà abundantment reprès al llarg de tot l'Evangeli aquí s'anuncia clarament. (Le monde de la Bible, nº 85, p. 18).*

Per mitjà del joc subtil de la seva construcció i de la seva escriptura, és ja la identitat misteriosa de Jesús el que proclama aquest relat, el seu ministeri que anuncia, el seu refús per part del seu poble i l'entrada dels pagans en l'Església el que anticipa. En summa, com escriu Cl. Tassin *el que aquí tenim és un evangeli en miniatura (L'Évangile de Mattieu).*

Les comunitats cristianes primitives , conclou J. Rademakers, meditant aquest text, eren conscients de regir-lo en la història del món del seu temps: uns pagans descobreixen en Jesús la llum definitiva i la salvació que ells havien llargament recercat, i uns jueus dramàticament posats en qüestió per aquest home que capgirava les seves conviccions, sense que arribin a descobrir en ell l'acompliment de les seves mateixes concepcions. A la joia d'uns (v. 10) entrant en la “casa” , que ha esdevingut Església (v. 11), i oferint el seu tresor, és a dir el que era valuós per a ells, correspon la por dels altres, que es fa violència i mort (v 13, 16, 22), dolorosa, sense esperança de consolació (v. 18).

No és aquesta la història de tots els temps, i la oposició descrita per Mateu no és present en el cor de tot home? (o.c. 41).